

hann hevði enn ikki minsta illgruna um nakað — horvið sum dagg fyrí sól.

Men kortini vóru teir, sum Keitel alla tíðina hevði stúrt fyrí, ov seinir. Tá Keitel og obersturin komu inn, stóðgáði hesin seinni á eina lótu í forhøllini og segði við mannin, sum sat við telefonborðið, at hann væntaði sær at fáa eina telefonsamtalu frá Berlin frá skrivstovu síni har við tilfari, sum hann mátti hava fyrí at frágreiðing skuldi vera heilt fullgiggjað (hetta segði hann, so at Keitel skuldi hoyra) og bað senda boð eftir sær við tað sama, uppringingin kom. Heldur ikki hetta fekk Keitel at óra ilt, hóast hetta plagdu menn ongantíð at gera — sjálvt ikki feltmarsjallarnir høvdu vágáð sær at rýmt av fundi ígrarans uttan at loyvi var fingið, fundurin slitin ella færin sjálvur rýmdur fyrst.

Í úlvsins kjafti

Hesir báðir mennirnir trinu so innar í hélið. Lidnir vóru tá u. l. 4 minuttir, síðan Stauffenberg við tóngini hevði brotið glasshylið. So vóru 6 minuttir eftir. Hélið var einki serliga stórt til tað, einar tiggju ferðir 5 metrar, og vindeyguni vóru 10 í tali, sum øll stóðu opin, so at eitt sindur av frískari luft fekkst henda heita og køvandi dagin. Men tá so mong vindeygu stóðu opin, fór tað allarhelst at minka um avleiðingarnar av sprengingini. Í miðjum rúminum stóð eitt avlangt borð, einar tvær ferðir seks metrar, úr færligum plankaviði. Hetta borðið var nokkso marghættligt við tað, at eingi bein vóru undir tí, men tað stóð á tveimum tungum stabbum ella stættum við endarnar og vóru næstan líka breiðir sum sjálvt borðið. At borðið hevði hetta her nevnda skapið, var ikki uttan týðning fyrí tað, sum eftirsiðani hendi.

Tá Stauffenberg kom innar, sat Hitler fyrí miðjum borðinum við bakinum til dyrnar. Høgrumegin hann stóðu ovastin fyrí hermálsligu deildini hjá Überkommando der Wehrmacht, Heusinger generalur, ovastin hjá flogvápninum, Korten generalur og Heinz Brandt oberstur, ovasti fyrí heryvirmannaráðnum hjá Heusinger generali. Keitel stillaði seg alt fyrí vinsturmeigin feraran, og undir liðini á honum stóð Jodl generalur. Átjan aðrir yvirmenn úr teimum ymsu vápnadeildunum og SS stóðu uttan um borðið, men Göring og Himmler vóru ikki komnir. Bara Hitler, sum altíð mátti hava lesiglasíð hjá sær í hondini — hann var farin at siggja so illa — og stenografarnir báðir sótu.

Heusinger var beint í ferð við at greiða frá tí depru støðuni á russiska frontinum, har Russar høvdu brotið ígjøgnum týska verjugarðin, og stæðan var hættislig, segði hann, ikki bara fyrí týsku herliðini, sum har vóru, men eisini bæði norðan og sunnanfyrí. Men nú tók Keitel orðið og segði, at Stauffenberg oberstur var komin, og hvat hann vildi. Hitler hugdi at hesum oberstinum, sum hevði

mist annan armin og hevði klaffa fyrí annað eygað, var heldur svinnur, tá hann heilsaði honum og helt fyrí, at fyrst vildi hann hoyra, hvat Heusinger hevði at siga, áðrenn Stauffenberg slapp framat.

So stillaði Stauffenberg seg við borðið ímillum generalarnar Korten og Brandt høgrumegin Hitler. Hann setti taskuna frá sær á gólvið, fækaði hana inn undir borðið, so hon kom at liggja aftrat tí færliga eikistøttinum. Okkurt um tveir metrar vóru ímillum taskuna og beinini á feraranum, og nú var klokkan sjei minuttir yvir hálvum eitt, so fimm minuttir vóru eftir. Heusinger generalur tósadi alla tíðina og peikaði á kortið, sum lá á borðinum. Hitler og heryvirmennirnir toygdu seg í heilum inn yvir borðið og fylgdu við á kortinum.

Stauffenberg snikir seg út

Løgið er tað, men eingin tykist at hava varnast, at Stauffenberg slapp sær á dyr. Utan kanska Brandt oberstur. Hesin maður fylgdi so altráður við í tí, sum generalur hansara segði, at hann toygdi seg inn yvir borðið fyrí betur at kunna fylgja við á kortinum. Tá var-

Amerikanskir veðurfrøðingar siga, at veðrið er farið av lagi hesi seinastu árin, og einki bendir á nakran bata, tvørturimóti. Norðuramerika og Asia hava havt isandi kaldar fimbulsveitar, meðan turkur í fleiri ár hevur havt hungur við sær í fleiri londum sunnan fyrí Sahara. Í USA hava melduródnirnar leikað í sum aldri áður, og veðurfrøðingarnir siga hetta koma av, at so nógv meira kavi og isur er lagstur á norðurpólsleiðini enn vant.

Roknað verður við, at tá sólin sær á jørð, sum hevur gróður, verða 15–20% av sólargeislunum kastaðir út aftur í rúmdina, meðan hetta talið er eini

5–10%, tá ið tað er hav, sólin skínur á. Men ráma sólargeislarnir kava ella is, verða 80% av hitanum afturkastað. Í dag liggja í meðal 37–38 milj km² (o. u. 1/7) av norðaru jarðarhelvtini undir í kava og isi, móti vanliga 33 milj. km². Hetta gevur eitt øgiliga stórt hitaundirskot — og hevur sjálvandi mikla ávirkan á teir ymsku vindarnar í luftini.

Amerikanarar hava síðani 1967 eftirkannað, hvat veðurfylgisveinar hava sagt frá kava- og isviðurskiftunum á norðaru jarðarhelvtini, tí einki kann sum kavi og isur ávirka orkujavnvágina á jørðini. Høvuðstættirnir í hesi javnvág eru teir sólar-

geislar, jørðin fær og tann hiti, sum verður kastaður út aftur í rúmdina ella í stórum, at kuldi verður fluttur burtur frá pólsleiðunum og hiti frá leiðunum undir linjuni. Nú er so nógv meira kuldi at flyta burtur frá norðurpólinum, av tí at kavin og isurin har vaks so ógvuliga bráðliga í 1971 og síðani á hvørjum ári hevur verið 11–12% meira enn árin frammanundan. Tað vil við øðrum orðum siga, at ein stórus partur av tí orku, sum skuldi verið farin til at hita luftina við, er kastaður út í rúmdina aftur. Og einki er, sum bendir á, at hesi viðurskifti fara at broytast, tvørturimóti fara vit at ganga ímóti eini kuldatíð.

noyðist út at ringja. Hav eyguni eftir tasku míni, tí at loynilig skjól vóru í henni.)

Men hetta, sum kanska í dag tykist okkum lítilsvert, man allarhelst hava bjargað lívi ferarans, hóast Brandt adjutantur lá eftirá. Her kann av

var, fór kanska at verða neyðugt at hjálpa honum við pappírnum í taskuni. Men forsyndaður sá hann, at hin ungi obersturur var horvin, men so kom hann at hugsa um, hvat Stauffenberg hevði sagt við mannin við telefonborðið og fór út at leita eftir tí unga oberstinum, sum bar seg so undarliga at og fáa hann innaftur.

Men har var eingin Stauffenberg við telefonina. Maðurin við telefonborðið segði hann vera farnar út í stórum skundi. Og nú var Heusinger generalur endiliga farin í holt við at enda frásøgn sína um ta stak hættisligu støðuna á russiska frontinum. Hann segði: Russar herja albrynjaðir norðureftir vestan fyrí Dyna-anna, og verður herur okkara við Peipus-vatnið ikki fluttur í stundini, fer ein vanlukka . . .

Bumban brestir

Longur kom hann ikki, tí í hesi somu løtu, klokkan var tá tólv minuttir yvir hálvum eitt, brast bumban.

Stauffenberg sá alla tilgongdina. Hann og Fellgiebel generalur stóðu beint á einar tvey hundrad metrar burturfrá og hugdu ótolnir eftir klokkeni, meðan sekundini rannu eftir skivuni og hugdu at herbúðini hjá Hitler. Teir sóu hana fara í luftina í royki og eldi, manna-kroppar komu singlandi út gjøgnum vindeyguni, og rokið stóð til skýggja. So skakandi var henda hending, at Stauffenberg ivaðist ikki í, at hvor tann einasti, sum harinni hevði verið var steindeyður ella reiðiliga deyðkomin. Hann bað skundisliga Fellgiebel generali farvel, sum nú skuldi ringa til teir í Berlin, sum vóru uppi í ráðagerðini og siga teimum frá, at drápsroyndin hevði eydnast.

Tað, sum Stauffenberg síðan hevði at gera, var at sleppa við lívinum og so skjótt sum silbar út úr hermiðstøðini Wilfschante, Úlvaskansanum, í Rastenburg. Vaktarmennirnir, sum stóðu allastaðni, høvdu hoyrt hesa hørðu sprenging og í stundini læst allar hurðar.

Bilurin hjá Stauffenberg varð stóðgaurð fíar metrar frá skansanum hjá Fellgiebel generali. Hann sprakk út úr bilinum og kravdi at sleppa at tosa við heryvirmannin, sum vaktina hevði. Meðan hesin var hjá, ringdi hann onkran upp — eingin veit, hvønn hann tósadi við — men hann gjørdi skjótt av, legði hornið á og segði: »Harra loytnantur, teir siga, at eg skal sleppa út.«

Hetta vóru tær beru lótir, men loytnanturin læt seg lumpa og skrivaði í bók sína: »Klokkan var fjúrtan minuttir yvir hálvum eitt, tá Stauffenberg oberstur kom henda vegin,« so ringdi hann til onkun annan, og bilurin fekk loyvi at fara. Men við seinastu forðingina var verri vorðið. Har vóru vaktarmennirnir longu ávaraðir, manningin tvífaldað og ikki hugsingur um at sleppa út. Teir vóru stóðgáðir av einum stav treiskum sersjanti, sum kallaðist Kolbe, og aftur bað Stauffenberg læna sær telefonina og ringdi til von Möllendorf kapteyn. Har grami hann seg um, at vaktarmennirnir vildu ikki lova sær út av hesi vanlukku sprenging. Eg nái so illa, tí Fromm generalur stóður og biðar eftir mær úti á flogvøllinum. Eisini hetta vóru berar lótir, tí Fromm generalur var staddur í Berlin, og tað visti Stauffenberg overstur fullvæl.

Obersturin tveitti hornið frá og helt fyrí við sersjantin: »Tygum hoyrdu fullvæl, at eg fekk útfærðarloyvi.« Men sersjanturin læt seg ikki lumpa. Ringdi sjálvur til von Möllendorf kapteyn fyrí at vita, um hetta var so, og kapteynurin játtaði.

So koyrði bilurin við tí fanas ferð út á flogvøllin, meðan Häften kapteynur í skundinum tók eina aðra bumbu, hann hevði havt við, sundur, og blakaði út úr bilinum. Lutirnir vóru seinni funnir av Gestapo, men ovastin á flogvøllinum grunaði ikki enn nøkur óráðini. Flogskiparin hevði sett motorarnar í gongd, tá teir báðir heryvirmennirnir komu út á vøllin. Og einar tveir minuttir aftaná fór flogfarið.

Framhald

Hitler avtikin, tá hann í einari reðu setir fram »seinasta týska kravið« (Tjekkoslovakia)

aðist hann taskuna hjá Stauffenberg standa har, so uppblógað av øllum skjølunum, fækaði hana til viks við fótinum, men toygdi seg so niður við hondini og setti hana hinumegin tann færliga stættin, sum nú var ímillum Hitler og bumbuna. (Sum Kurt Asmann admiralur, sum eisini var har staddur, skal hava sagt, tá hann varð avhoyrdur undir tí stóra rættarálunum í Nürnberg, hevði Stauffenberg oberstur tutlað honum inn í oyrað: »Tú, eg

sonnum sigast, at lagnan kom upp í leigin. Og nú hevði sýran í glashylkinum á bumbuni næstan etið træðin tvørturav.

Keitel, feltmarsjallur, sum hevði biðið Stauffenberg koma á fundin, hugdi yvir um borðið, har obersturin átti at standa. Heusinger generalur var tá beint farin undir at enda hesi ófrættaðini av eysturfrontinum, og ovastin fyrí Überkommando der Wehrmacht atlaði sær at siga Stauffenberg frá, at nú átti hann orðið. Og avlamin sum hann